

- © Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
- © The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
- © La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Magnitskiy și alții v. Rusia* - [32631/09](#) și [53799/12](#)**

Hotărârea din 27.8.2019 [Secția a III-a]

Articolul 6

Proceduri penale

Articolul 6-1

Proces echitabil

Condamnare postumă pentru evaziune fiscală: *încălcare*

Articolul 2

Obligații pozitive

Articolul 2-1

Viață

Anchetă efectivă

Decesul în instituția de detenție preventivă, ca urmare a amânării acordării asistenței medicale de urgență și a eșecului de a efectua o anchetă adecvată și promptă: *încălcare*

În fapt – Primul reclamant, expert fiscal și contabil într-o companie cu profil juridic cu sediul în Moscova, a efectuat anchete pentru un client în legătură cu presupuse evaziuni fiscale. Acesta a fost arestat ulterior, fiind suspectat de complicitate la evaziune fiscală. Aflat în custodie, primul reclamant a fost diagnosticat cu pancreatită și a decedat în timp ce era în detenție preventivă pe 16 noiembrie 2009. El a fost condamnat postum. Înainte de decesul său, primul reclamant s-a plâns în fața Curții, în special din cauza condițiilor de detenție și a justificării și duratei detenției sale preventive. Soția primului reclamant și mama lui (care erau cea de-a doua și, respectiv, cea de-a treia reclamantă) au formulat alte cereri după decesul său.

În drept – Articolul 2

(a) *Aspectul substanțial* – Primul reclamant nu a avut parte de teste și de examinări medicale esențiale în timpul custodiei. Eșecul de a efectua procedurile chirurgicale necesare de o manieră promptă a putut contribui, de asemenea, în mod semnificativ, la decesul său. Penitenciarul în care se afla nu a putut evalua nevoile sale medicale, date fiind personalul insuficient, lipsa echipamentului medical și lipsa pregătirii medicale specializate și a calificărilor în rândul personalului medical al închisorii. Nu au fost completate fișe medicale semnificative.

Autoritățile penitenciarului nu au oferit un răspuns adecvat pentru situația de urgență din 16 noiembrie 2009. Decizia de a-l trimite, de urgență, pe primul reclamant la o instituție medicală a fost luată la ora 9.30. Totuși, ambulanța a fost chemată abia la ora 14.30. Deși echipei de urgență i-a luat mai puțin de treizeci de minute să ajungă la instituția medicală, ea a trebuit să aștepte alte două ore și treizeci și cinci de minute escortarea în instituție. Aceste amânări au fost nerezonabil de mari și inadecvate în mod vădit în situația unei asemenea urgențe medicale grave. Prin privarea primului reclamant de o asistență medicală vitală, autoritățile naționale i-au pus viața în pericol în mod nerezonabil.

(b) *Aspectul procedural* – Autoritățile nu au demonstrat meticulozitatea cerută în administrarea cazului. Autopsia a fost formală, chestiuni importante fiind lăsate nerezolvate. Respingerea cererii celei de-a treia reclamante pentru efectuarea unei expertize suplimentare post-mortem a prejudiciat grav eficiența anchetei ca întreg. După decesul primului reclamant și după pornirea anchetei, avocatul său le-a cerut imediat autorităților de anchetă să asigure înregistrările video ale evenimentelor din 16 noiembrie 2009. Totuși, anchetatorul a cerut înregistrările abia în februarie 2011.

Anchetatorii nu au examinat în mod adecvat răspunsul personalului medical la agravarea rapidă a sănătății primului reclamant. Ei au ignorat amânările privind chemarea unei ambulanțe și transferarea primului reclamant. Ei nu au evaluat suficient de clar ultimele ore din viața primului reclamant. Prescrierea tragerii la răspundere penală a medicului închisorii a reprezentat unul din indicatorii cei mai serioși ai lipsei de efectivitate a anchetei. Intervenirea prescripției a prejudiciat ireparabil efectivitatea anchetei.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Article 6 § 1

(a) *Cu privire la admisibilitate* – Acolo unde moartea sau dispariția unei victime directe în circumstanțe care angajează răspunderea statală a precedat depunerea unei cereri în fața Curții, orice altă persoană care are o legătură apropiată cu victima are calitatea procesuală de a depune o asemenea cerere, în particular cu privire la articolele 2 și 3. Ruda cea mai apropiată avea calitatea procesuală de a formula o cerere în baza articolului 5 § 1, dacă aceasta era legată de o cerere în baza articolului 2, cu privire la moartea sau la dispariția victimei, care angaja răspunderea statală. Aceeași logică trebuie aplicată în cazul unei cereri în baza articolului 6, dacă este întrunit criteriul menționat mai sus, adică dacă o persoană a decedat în timpul procedurilor penale derulate împotriva sa ori dacă decesul a survenit în circumstanțe care angajează răspunderea statală.

Primul reclamant a decedat aflat fiind în custodie, după ce a fost privat de asistența medicală vitală, prin încălcarea obligațiilor pozitive ale statului în baza articolului 2. Detenția sa a avut loc în contextul unor proceduri penale finalizate cu o condamnare postumă. Cererile celei de-a doua și celei de-a treia reclamante în baza articolului 6 cu privire la procesul postum au avut o legătură suficientă cu decesul primului reclamant, ele putând pretinde că sunt victime ale presupuselor încălcări.

(b) *În fond* – Procesul unei persoane decedate era, prin chiar natura sa, incompatibil cu principiul egalității armelor și a tuturor garanțiilor unui proces echitabil. Era de la sine înțeles că nu era posibil să pedepsești o persoană care a decedat. Orice pedeapsă impusă unei persoane decedate i-ar încălca demnitatea. În fine, procesul unei persoane decedate contravenea obiectului și scopului articolului 6, dar și principiului bunei-credințe și principiului efectivității, inerente acestui articol.

Curtea a acceptat că poate exista nevoia unei examinări judiciare a acuzațiilor cu caracter penal chiar în privința unei persoane decedate, în special în cazul procedurilor de reabilitare, al căror scop era să corecteze o condamnare greșită. Totuși, examinarea judiciară trebuia să fie liberă de orice risc al unei condamnări postume a persoanei a cărei vinovăție nu a fost stabilită de un tribunal atunci când era în viață.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Curtea a mai constatat, în unanimitate, o încălcare a articolului 3 cu privire la condițiile de detenție a primului reclamant; o încălcare a articolului 3 sub aspectele substanțial și procedural cu privire la vătămările pe care le-a suferit primul reclamant în custodie; și o încălcare a articolului 5 § 3 pentru că detenția sa preventivă nu s-a bazat pe motive suficiente. Curtea a mai constatat, în unanimitate, o încălcare a articolului 6 § 2, de vreme ce primul reclamant nu a participat la proces și a fost condamnat postum, cu încălcarea regulii fundamentale de drept penal potrivit căreia răspunderea penală nu supraviețuiește persoanei care a comis fapta penală. În fine, Curtea a respins, în unanimitate, capătul de cerere a reclamanților în baza articolului 46 din Convenție, reținând că nu a fost necesar să indice vreo măsură cu caracter individual sau general.

Articolul 41: 34,000 EUR împreună pentru cea de-a doua și cea de-a treia reclamantă, în privința prejudiciului moral suferit.

(Vezi și *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. România* [MC], [47848/08](#), 17 iulie 2014, [Nota informativă 176](#); *Muršić v. Croația* [MC], [7334/13](#), 20 octombrie 2016, [Nota informativă 200](#); și *Bouyid v. Belgia* [MC], [23380/09](#), 28 septembrie 2015, [Nota informativă 188](#))